

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

5. märts 2015*

Eelotsusetaotlus — Riigiabi — Riigigarantii laenule — Otsus 2011/346/EL — Küsimused kehtivuse kohta — Vastuvõetavus — ELTL artikli 107 lõige 1 — Põhjendused — Liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamine — ELTL artikli 107 lõike 3 punkt b — Tõsine häire mõne liikmesriigi majanduses

Kohtuasjas C-667/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal do Comércio de Lisboa (Portugal) 17. oktoobri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. detsembril 2013, menetluses

Estado português

versus

Banco Privado Português SA, likvideerimisel,

Massa Insolvente do Banco Privado Português SA,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud: Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts (ettekandja), J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja J. L. da Cruz Vilaça,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Banco Privado Português SA, likvideerimisel, ja Massa Insolvente do Banco Privado Português SA, esindajad: *advogada* M. Ferreira Santos ja *advogada* R. Leandro Vasconcelos,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja A. Cunha, keda abistasid *advogado* M. Pena Machete ja *advogado* G. Reino Pires,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. França, L. Flynn ja M. Afonso,

* Kohtumenetluse keel: portugali.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb esiteks küsimust, kas kehtiv on komisjoni 20. juuli 2010. aasta otsus 2011/346/EL riigiabi C 33/09 (ex NN 57/09, CP 191/09) kohta, mida Portugal on andnud riigigarantiina ettevõtjale BPP (ELT 2011, L 159, lk 95), ja teiseks küsimust, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 14 lõikeid 1 ja 2.
- 2 Eelotsusetaotlus on esitatud ühelt poolt Estado portuguési (Portugali riik) ja teiselt poolt likvideerimisel oleva Banco Privado Português SA (edaspidi „BPP”) ning Massa Insolvente do Banco Privado Português SA (BBP võlausaldajad) vahelise kohtuvaidluse raames, mille ese on riigi nõude kandmine nõuete nimekirja summas 24 462 921,24 eurot (millele lisanduvad intressid) riigiabi tagasinõudmiseks, mida Estado portuguéis andis BPP-le väidetavalt ebaseaduslikult, sest ta andis nimetatud pangale võimaldatud 450 miljoni euro suurusele laenule riigigarantii (edaspidi „garantii”).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus nr 659/1999

- 3 Määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis f on ebaseaduslik abi määratletud kui uus abi, mis on kehtestatud vastuolus ELTL artikli 108 lõikega 3.
- 4 Selle määruse artikkel 14 „Abi tagastamine” sätestab:

„1. Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi „tagastamisotsus”). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus [liidu] õiguse üldpõhimõttega.

2. Vastavalt tagastamisotsusele kuuluvad tagastatava abi hulka intressid, mille kohase määra kinnitab komisjon. Intressi makstakse ajavahemiku eest, mil ebaseaduslik abi oli abisaaja käsutuses, kuni selle tagastamise kuupäevani.

3 Ilma et see piiraks Euroopa [Liidu] Kohtu poolt vastavalt [ELTL artiklile 278] tehtud korralduste kohaldamist, toimub tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks [liidu] õiguse kohaldamist.”

13. märtsi 2009. aasta otsus

- 5 Komisjon otsustas 13. märtsi 2009. aasta otsusega K(2009) 1892 lõplik riigiabi NN 71/08 kohta – Portugal, Auxílio estatal ao Banco Privado Português – BPP (ELT C 174, lk 1; edaspidi „13. märtsi 2009. aasta otsus”) erakorralise meetmena jätta esitamata vastuväited seoses abiga, mida Estado português andis kuue Portugali panga poolt BPP-le 5. detsembril 2008 antud 450 miljoni euro suurusele laenule antud garantii näol. Garantii kiideti EÜ artikli 87 lõike 3 punkti b alusel (nüüd ELTL artikli 107 lõike 3 punkt b) heaks kuueks kuuks, st 5. juunini 2009.
- 6 13. märtsi 2009. aasta otsuse põhjendusest 34 nähtub, et hinnang, mille komisjon abile andis, ei mõjuta hinnangut, mille ta annab juhul, kui meetet pikendatakse rohkem kui eelmises punktis nimetatud tähtaeg.
- 7 13. märtsi 2009. aasta otsuse põhjenduses 39 on märgitud:
- „Antud tagatiste suurest väärtusest hoolimata on [garantii] tasumäär endiselt oluliselt madalam kui see, mida peetakse tavaliselt raskustes pankade puhul sobivaks. Komisjon leiab, et sellist tasumäära saaks vaid erandkorras pidada sobivaks [BPP] allesjäämise tagamiseks ja seda siiski ainult lühikese päästmisperioodi vältel. Lisaks on sellise tasumäära heakskiitmise tingimuseks ümberkorralduskava esitamine. Komisjon peab vajalikuks, et BPP kasuks toimunud avaliku sekkumise kulud leiavad pikemas plaanis kajastamist ümberkorralduskavas, millega püütakse taastada BPP elujõulisus [...] ning et antud abi mõju konkurentsile arvestataks tasakaalustavate meetmete raames. Selles kontekstis tuletab komisjon meelde ka seda, et Portugali ametiasutused on võtnud endale kohustuse esitada ümberkorralduskava kuue kuu jooksul alates [BPP-le] abi andmise kuupäevast, st enne 5. juunit 2009, ning suhtub sellesse soosivalt.”
- 8 Komisjon tuletab 13. märtsi 2009. aasta otsuse põhjenduses 41 meelde, et abi (mille kestus on piiratud kuue kuuga) mis tahes pikendamisest tuleb talle heakskiidu saamiseks teatada.

Otsus 2011/346

- 9 Otsuse 2011/346 põhjendused 9, 12, 13 ja 19–24 on sõnastatud järgmiselt:
- „(9) BPP on Portugalis asuv finantseerimisasutus, mis osutab erapanganduse, ettevõtete nõustamise ja börsivälise kapitali teenuseid. [...] BPP tegutseb Portugalis, Hispaanias ning vähemal määral ka Brasiilias ja Lõuna-Aafrikas.
- [...]
- (12) 24. novembril 2008 teatas BPP Portugali keskpangale (edaspidi „Portugali pank”), et on oht, et ta ei suuda oma maksekohustusi täita. BPP-le anti seejärel luba peatada kõik oma maksed alates 1. detsembrist 2008.
- (13) 5. detsembril 2008 sai BPP [garantiiga] tagatud 450 miljoni euro suuruse laenu. Laen ja garantii katsid ainult BPP bilansis 24. novembri 2008. aasta seisuga kajastatud kohustusi ja laenu tuli kasutada üksnes hoiustajate ja muude võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, mitte kontserni muude üksuste kohustuste katmiseks.
- [...]
- (19) Seoses komisjoni tehtava erakorralise abimeetme uurimisega võttis Portugal kohustuse esitada BPP ümberkorralduskava kuue kuu jooksul pärast riigi sekkumist (st 5. juuniks 2009).

- (20) Komisjon kiitis oma 13. märtsi 2009. aasta otsusega meetme heaks kuuekuuliseks ajavahemikuks alates [garantii] andmisest, st 5. juunini 2009. Samuti leidis komisjon erakordselt väikest tasu arvesse võttes, et 5. juuniks 2009 tuleb esitada ümberkorralduskava.
- (21) Garantii esialgse kuuekuulise kehtivusaja pikendamiseks pidid Portugali ametiasutused saatma komisjonile eraldi teate.
- (22) Portugal ei ole eespool nimetatud kohustusi täitnud.
- [...]
- (23) Portugal teatas 23. juuni 2009. aasta e-kirjaga komisjonile, et ta oli teinud otsuse pikendada [garantiid] veel kuue kuu võrra (rahandusministeeriumi 5. juuni 2009. aasta otsus (*despacho*) nr 13364-A/2009). Kuid Portugal ei teatanud kõnealusest pikendamisest ega taotlenud komisjoni heakskiitu.
- (24) Kuna komisjoni otsusega oli lubatud abi anda üksnes 5. juunini 2009, muutus päästmisabi 6. juunil 2009 ebaseaduslikuks.”
- 10 Garantii ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabina” kvalifitseerimist puudutavas on otsuse nr 2011/346 põhjendustes 57–60 märgitud järgmist:
- „(57) Nagu 13. märtsi 2009. aasta [...] otsuses juba [...] nenditi,[...] võimaldas [garantii] BPP-l saada laenu parematel finantstingimustel, kui see oli turul tavapäraselt võimalik sarnases olukorras olevatel äriühingutel sellisel ebatõenäolisel juhul, nagu Portugali ametiasutused tunnistasid, et sellised laenud oleks üldse olnud kättesaadavad. Seoses sellega oli [13. märtsi 2009. aasta] otsuses juba märgitud, et 20 baaspunkti suurune tasumäär on selgelt väiksem kui see, mis tuleneb Euroopa Keskpanga 20. oktoobri 2008. aasta soovitusel kohaldamisest. Tagatise kõrge tasemest hoolimata leidis komisjon, et [garantii] tasumäär oli oluliselt väiksem kui see, mida peetakse tavaliselt raskustes pankade puhul nõuetekohaseks. Seda tasumäära peeti asjakohaseks üksnes päästmisetapis tingimusel, et ümberkorralduskava esitatakse enne 5. juunit 2009.
- (58) Erinevalt muudest pankadest, kes ei saanud oma laenudele [garantiid], sai BPP majandusliku eelise, sest [garantii] eest võetud tasu oli turul küsitavatest tasudest tunduvalt madalam.
- (59) Portugali ametiasutuste esitatud väitega, mille kohaselt ei tegutsenud BPP turul pärast 1. detsembrist 2008, ei saa nõustuda. Kuna Portugali pank tühistas BPP krediidasutuse tegevusloa alles 15. aprillil 2010, oleks BPP saanud lühikese etteteatamisega turule tulla või uuesti turule tulla. BPP saneerimiskavad, mille ta esitas ajavahemikul 2008. aasta detsembrist kuni 2009. aasta aprillini, tõendavad tõepoolest panga potentsiaali jätkata päästmismeetme tulemusel majandustegevust. Võttes arvesse BPP tegevust ja positsiooni Portugali finantsturul ning rahvusvahelistel finantsturgudel, võib see eelis kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust [ELTL] artikli 107 lõike 1 tähenduses. BPP kaotas alles alates 15. aprillist 2010 krediidasutuse tegevusloa tühistamise tõttu võimaluse uuesti turule tulla ning moonutada konkurentsi ja kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (60) Eeltoodut arvesse võttes leiab komisjon, et [garantiiga] anti BPP-le majanduslik eelis, sest Portugal kasutas riigi vahendeid. See eelis võib kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust [ELTL] artikli 107 lõike 1 tähenduses. Seega on meede riigiabi.”

- 11 Riigiabi siseturuga kokkusobivuse analüüsi puudutavas on otsuse nr 2011/346 põhjendustes 65, 67, 68 ja 70–72 märgitud järgmist:
- „(65) Komisjon on juba tunnistanud, et praegune ülemaailmne finantskriis võib tekitada tõsiseid häireid liikmesriigi majanduses ja et häirete kõrvaldamiseks võib kaaluda panku toetavate meetmete võtmist. Seda hinnangut on kinnitatud komisjoni [teatise – Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras (ELT 2008, C 270, lk 8; edaspidi „pangandusteatis“)]. [...]
- [...]
- (67) Kuigi Portugal ei esitanud ümberkorralduskava, hoolimata korduvatest palvetest ja teabe esitamise korraldusest, [...] pikendas ta garantiid kahel korral sellest komisjoni eelnevalt teavitamata ja ilma komisjoni eelneva nõusolekuta.
- (68) [...] [13. märtsi 2009. aasta] otsuses seoti [garantii] heakskiit Portugali ametiasutuste võetud kohustuse – esitada ümberkorralduskava kuue kuu jooksul – täitmiseiga. Portugali ametiasutused ei täitnud seda kohustust.
- [...]
- (70) [Ü]mberkorralduskava esitamise kohustus[puudutavas on tuvastatud, et seda kava] ei esitatud [13. märtsi 2009. aasta] otsuses kindlaksmääratud tähtajaks ja seega on heakskiidu andmise alus kehtetu.
- (71) Sellest tulenevalt oli garantii hind väiksem kui pangandusteatisel alusel tavapäraselt nõutakse, et abi saaks käsitada kokkusobivana, ja komisjon andis [13. märtsi 2009. aasta] otsuses loa kasutada kõnealust hinda üksnes Portugali võetud kohustuse alusel esitada ümberkorraldus- või likvideerimiskava, mis vähendaks asjakohaselt konkurentsimoonusi. 5. juuniks 2009 ei olnud sellist kava esitatud ja komisjon leiab seetõttu, et [...] garantii ja selle pikendamine pärast 5. juunit 2009 ei ole siseturuga kokkusobiv.
- (72) Kuigi Portugal ei esitanud BPP ümberkorralduskava, on Portugali ametiasutused esitanud teabe, mis tõendab, et 15. aprillil 2010 BPP krediidasutuse tegevusloa tühistamisega alanud likvideerimismenetlus lõpeb ettevõtja likvideerimisega. Lisaks sellele ei maksta BPP aktsionäridele mingit hüvitist peale likvideerimismenetlusest tulenevate summade. Selle teabe põhjal leiab komisjon, et BPPga seoses puudub tulevikus konkurentsi moonutamise oht. See järeldus ei saa siiski muuta Portugali poolt ajavahemikul 5. detsembrist 2008 kuni 15. aprillini 2010 antud abi kokkusobimatust.”
- 12 Otsuse 2011/346 artiklis 1 on märgitud: „[r]iigiabi seoses garantiiga, mille Portugal andis [ELTL] artikli 108 lõiget 3 rikkudes ebaseaduslikult 450 miljoni suurusele laenule [BPP] kasuks, on siseturuga kokkusobimatu”.
- 13 Otsuse 2011/346 artikli 2 lõikes 1 on sätestatud: „Portugal peab artiklis 1 osutatud abi abisaajalt tagasi nõudma”.
- 14 Otsuse 2011/346 artikli 3 lõikes 1 on sätestatud: „[a]rtiklis 1 viidatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt”.

Portugali õigus

- 15 Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas'e (ettevõtete maksejõuetust ja saneerimist käsitlev seadustik), mis kiideti heaks 18. märtsi 2004. aasta dekreetseadusega nr 53/2004, (edaspidi „CIRE”) artikli 91 lõige 2 näeb ette:

„Selliseid nõudeid, mis ei ole maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäeval veel sissenõutavad ja mille eest ei kuulu maksmisele intressid või mille eest kuuluvad maksmisele intressid seadusjärgsest määrast väiksemas määras, võetakse arvesse väiksemas summas, mis juhul, kui seda suurendada vastavalt kas sellelt summalt arvestatavate seadusjärgsete intresside või seadusjärgse intressimäära ja kokkulepitud intressimäära vahele vastavas määras intresside võrra sissenõutavuse ettetoomisega ajavahemikku puudutavas, annaks tulemuseks kõnealuse nõude summa.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Estado português esitas 9. septembril 2010 CIRE sätete alusel taotluse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et nõuete nimekirja kantaks tema nõue, mis tuleneb otsusega 2011/346 kohustuslikuks tehtud tagasinõudmisest, ja et seda nõuet tunnustataks.
- 17 Massa Insolvente do Banco Privado Português SA esitas sellele taotlusele vastuväite, mida ta põhistas sellega, et otsus 2011/346 on õigusvastane, millest tulenevalt puudub Estado portuguêsi nõudel õiguslik alus.
- 18 Sellega seoses esitasid kostjad põhikohtuasjas 9. septembril 2011 Euroopa Liidu Üldkohtule hagi, millega palusid otsuse 2011/346 tühistamist; see hagi jäeti rahuldamata Üldkohtu 12. detsembri 2014. aasta otsusega (kohtuotsus Banco Privado Português ja Massa Insolvente do Banco Privado Português vs. komisjon, T-487/11, EU:T:2014:1077).
- 19 Sel ajal oli eelotsusetaotluse esitanud kohus peatanud Üldkohtus menetletava hagi tõttu menetluse, oodates lahendit, mis kinnitaks otsuse 2011/346 õiguspärasust või tuvastaks selle õigusvastasuse. Estado português esitas siiski selle menetlust peatava määruse peale määruskaebuse Tribunal da Relação de Lisboa (Lissaboni apellatsioonikohus), kes andis korralduse menetlust jätkata, tuletades meelde, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on võimalik esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi seoses otsuse 2011/346 kehtivusega. Esiteks seoses sellega, et otsuses kvalifitseeritakse garantii „riigiabina” ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuletab eelotsusetaotluse esitanud kohus meelde, et selle sätte kohaldamise tingimuste kohaselt ei ole nõutav mitte see, et võib esineda lihtsalt oht, et asjaomase meetmega kahjustatakse liikmesriikidevahelist kaubandust, vaid liikmesriikidevahelist kaubandust peab olema kahjustatud ka tegelikult. Kuid otsuse 2011/346 põhjendustest ei ole võimalik järeldada, et komisjon oleks tuvastanud, et garantii tõepoolest liikmesriikidevahelist kaubandust kahjustas. Pealegi ei võimalda faktilised asjaolud nimetatud kohtu arvates teha tingimata järeldust, et selline kahjustamine aset leidis. Siseriiklik kohus meenutab selles osas, et nagu tuleneb otsuse 2011/346 põhjendusest 77, anti garantii BPP-le laenu tagamiseks, mida kasutati selliste võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, kelle nõuded olid kas sissenõutavad või kelle krediidiinid olid aegumas, ning et BPP lakkas turul tegutsemast alates 1. detsembrist 2008.
- 21 Teiseks tuletab eelotsusetaotluse esitanud kohus seoses abi kokkusobivusele antud hinnanguga meelde, et 13. märtsi 2009. aasta otsuses oli tehtud järeldus, et garantiid on võimalik käsitada siseturuga kokkusobivana ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b alusel kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil nimetatud garantii anti, st 5. detsembrist 2008 kuni 5. juunini 2009, sest BPP-poolsel finantskohustuste täitmatajätmisel võiksid olla negatiivsed tagajärjed Portugali finantssektorile. Otsusega 2011/346 luges komisjon sellegipoolest abi kokkusobimatuks, sest Estado português ei olnud

esitanud enne eespool viidatud kuuekuulise tähtaja lõppu ümberkorralduskava; see aga oli abimeetme heakskiitmise tingimus. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et otsuses 2011/346 ei ole täpsustatud põhjusi, miks asjaolu, et Estado português ei esitanud BPP ümberkorralduskava, mõjutab 13. märtsi 2009. aasta otsuses sisalduvat otsust abi kokkusobivuse kohta, eeskätt seoses ajavahemikuga 5. detsembrist 2008 kuni 5. juunini 2009.

- 22 Kolmandaks on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et nii otsuse 2011/346 põhjendustes kui ka sama otsuse põhjenduste ja resolutsiooni vahel esineb vastuolu seoses ajahetkega, millest alates garantiid käsitatakse ebaseaduslikuna. Ta väidab nimelt, et selle otsuse põhjendusest 24 tuleneb, et abi muutus ebaseaduslikuks alates 6. juunist 2009. Sama otsuse põhjenduses 72 on aga täpsustatud, et abi oli siseturuga kokkusobimatu 5. detsembrist 2008 kuni 15. aprillini 2010. Otsuse 2011/346 resolutsioonis on aga lihtsalt märgitud, et abi on siseturuga kokkusobimatu. Abisumma arvutamisel on aga määrava tähtsusega ajahetk, millest alates garantiid tuleb käsitada ebaseaduslikuna.
- 23 Viimaks väidab eelotsusetaotluse esitanud kohus neljandaks, et CIRE artikli 91 lõike 2 kohaldamine käesolevas kohtuasjas võib tingida Estado portuguêsile tagasimaksmisele kuuluva summa vähendamise. Seega tuleb välja selgitada, kas määruse nr 659/1999 artikkel 14 keelab riigile tagasimakstava summa vähendamise CIRE artikli 91 lõike 2 alusel, kui seal ette nähtud tingimused on täidetud.
- 24 Neil asjaoludel otsustas Tribunal do Comércio de Lisboa (Lissaboni kaubanduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised neli eelotsuse küsimust:

„1. Kas otsus [2011/346] on kehtetu põhjenduste puudumise tõttu:

- a) kuna ei ole esitatud põhjust, miks Estado português antud garantii kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust;
- b) kuna ei ole selgitatud põhjust, miks garantii vormis antud abi, mis esmalt loeti ELTL artikli 107 lõike 3 alla kuuluvaks, tunnistati hiljem [sise]turuga kokkusobimatuks?

2. Kas otsus [2011/346] on kehtetu vastuolu tõttu selle põhjenduste ja resolutsiooni vahel seoses hetkega, alates millest peeti [abi] ebaseaduslikuks: 5. detsembrist 2008 või 5. juunist 2009?

3. Kas otsus [2011/346] on vastuolus ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatuga, kuna antud abi ei kahjustanud liikmesriikidevahelist kaubandust, võttes eelkõige arvesse laenu eesmärki ja selle tegelikku kasutust ning asjaolu, et abisaaja ei tegutse alates 1. detsembrist 2008?

4. Kas otsus [2011/346] on vastuolus ELTL artikli 107 lõikes 3 sätestatuga, kuna abi oli mõeldud mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks ja on seetõttu [sise]turuga kokkusobiv?”

- 25 Tribunal do Comércio de Lisboa esitab täiendavalt veel järgmise tõlgendamisküsimuse:

„Kas määruse nr 659/1992 artikli 14 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus konkreetsel juhul tagastamisele kuuluva summa vähendamine, kui sama õigusnorm on diskrimineerimiseta kohaldatav maksejõuetu äriühingu kõikide võlausaldajate suhtes?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 26 Eelotsusetaotlusega esitati viis küsimust, millest neli esimest käsitlevad otsuse 2011/346 kehtivust ning viies määruse nr 659/1999 artikli 14 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist. Esiteks nelja esimese küsimuse ja teiseks viienda küsimuse vastuvõetavust tuleb analüüsida eraldi.

Otsuse 2011/346 kehtivust käsitlevate küsimuste vastuvõetavus

- 27 Portugali valitsus väidab, et küsimused otsuse 2011/346 kehtivuse kohta on vastuvõetamatud. Tuginedes kohtuotsusele TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), väidab see valitsus, et kuivõrd ta ei esitanud Üldkohtule selle otsuse peale tühistamishagi, siis on otsus muutunud tema suhtes lõplikuks, mistõttu selle kehtivust ei saa siseriiklikus kohtus enam vaidlustada. Pealegi ei ole taotletud otsuse 2011/346 täitmise peatamist. Otsust tuleks seega täita nii, et oleks võimalik abi viivitamata ja tõhusalt tagasi nõuda.
- 28 Selles osas tuleb meenutada, et kohtuotsuses TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90, punkt 17) sedastas Euroopa Kohus, et kui komisjon on teinud otsuse, mis on adresseeritud otse ainult ühele liikmesriigile (kes oleks kahtlemata saanud otsuse vaidlustada ja kes lasi selleks ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ette nähtud imperatiivse tähtaja mööda) ja mille ese on abi, mida on antud abisaajale, kes on pärit sellest liikmesriigist, siis on välistatud võimalus, et see abisaaja saaks tulemuslikult uuesti vaidlustada selle otsuse õiguspärasuse siseriiklikes kohtutes (vt ka kohtuotsused Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, punkt 30, ja Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punkt 55). Euroopa Kohus asus nimelt seisukohale, et vastupidine lahendus tähendaks, et tunnustataks riigiabi saaja õigust kõrvale hoida otsuse lõplikust laadist, mis õiguskindluse põhimõttest tulenevalt peab aga otsusel olema pärast hagi esitamise tähtaja möödumist (kohtuotsus Nachi Europe, EU:C:2001:101, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Olukord, millega seoses see kohtupraktika välja kujunes, ei vasta põhikohtuasjas kõne all olevale olukorrale. Nimelt ei saa käesolevas kohtuasjas kõne all oleva abi saajat, kes esitas ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ette nähtud tähtaja jooksul Üldkohtule tühistamishagi otsuse 2011/346 peale, mille kohta tehti kohtuotsus Banco Privado Português ja Massa Insolvente do Banco Privado Português vs. komisjon (EU:T:2014:1077), käsitada selle otsuse lõplikust laadist kõrvale hoidmise soovi evivana põhjendusel, et ta on selle otsuse kehtivuse vaidlustanud eelotsusetaotluse esitanud kohtus.
- 30 Pealegi, kuivõrd lahendus, mille Euroopa Kohus valis kohtuotsuse TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90) punktis 18, põhineb ohul, et liidu akti lõplikust laadist hoitakse kõrvale, on see kohaldatav üksnes poole suhtes, kes tugineb Euroopa Liidu akti õigusvastasusele siseriiklikus kohtus, samas kui ta oleks – kahtlemata – saanud esitada selle akti peale ELTL artikli 263 alusel tühistamishagi, kuid jättis selle ettenähtud tähtaja jooksul tegemata. Seega ei oma asjaolu, et Estado português, kes ei vaidlusta siseriiklikus kohtus otsuse 2011/346 õiguspärasust, ei ole esitanud selle otsuse peale Üldkohtule tühistamishagi, mingisugust tähtsust nimetatud otsuse kehtivust käsitlevate küsimuste vastuvõetavuse seisukohast.
- 31 Lõpetuseks ei tulene kohtuotsusest TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90), et liidu akti kehtivust käsitleva eelotsuse küsimuse vastuvõetavus oleks seatud sõltuvusse asjaolust, et on esitatud sellise akti täitmise peatamise taotlus ELTL artikli 278 alusel. See kohtuotsus ei viita nimelt selle liidu akti täidetavusele, mille kehtivus vaidlustatakse, vaid tugineb ohule, et selle akti lõplikust laadist hoitakse kõrvale.
- 32 Sellest tulenevalt on vastuvõetavad neli esimest eelotsuse küsimust, mis käsitlevad otsuse 2011/346 kehtivust.

Määruse nr 659/1999 artikli 14 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist käsitleva küsimuse vastuvõetavus

- 33 Komisjon on seisukohal, et eelotsusetaotluses ei ole põhjendatud selle küsimuse asjakohasust. Ta leiab seega, et see küsimus on vastuvõetamatu.
- 34 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale saab Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahelise ELTL artiklis 267 ette nähtud koostöö raames ainult siseriiklik kohus, kelle lahendada on kohtuvaidlus ja kes vastutab tehtava lahendi eest, kohtuasja eripärasid arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust oma lahendi tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seetõttu on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud tegema eelotsuse, kui esitatud küsimused käsitlevad liidu õiguse tõlgendamist (vt eeskätt kohtuotsus Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtumäärus Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, C-24/13, EU:C:2014:40, punkt 39).
- 35 Euroopa Kohus peab siiski oma pädevuse olemasolu kontrollimiseks analüüsima tingimusi, mille raames siseriiklik kohus talle eelotsusetaotluse esitas. Koostöövaim, mis on eelotsusemenetluses esmatähtis, tähendab nimelt seda, et siseriiklik kohus omalt poolt arvestab Euroopa Kohtule usaldatud ülesandega, mis seisneb liikmesriikides õigusemõistmisele kaasaitamises, mitte aga üldistele või oletuslike küsimuste kohta nõuandvate arvamuste andmises (vt kohtuotsus Kamberaj, EU:C:2012:233, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtumäärus Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, punkt 40).
- 36 Selles osas saab siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse jätta rahuldamata vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendus ei ole kuidagi seotud põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui tegemist on oletusliku probleemiga või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud selleks, et vastata tulemuslikult talle esitatud küsimustele (vt kohtuotsus Kamberaj, EU:C:2012:233, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika, ning kohtumäärus Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, punkt 41).
- 37 Käesoleval juhul palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult määruse nr 659/1999 artikli 14 lõigete 1 ja 2 tõlgendust selleks, et hinnata CIRE artikli 91 lõike 2 kokkusobivust nende sätetega.
- 38 Euroopa Kohtule esitatud toimiku ühestki materjalist ei nähtu siiski, et CIRE artikli 91 lõige 2 oleks põhikohtuasja suhtes kohaldatav. Nimelt käsitleb see säte nõudeid, mis ei ole „maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäeval veel sissenõutavad ja mille eest ei kuulu maksmisele intressid või mille eest kuuluvad maksmisele intressid seadusjärgsest määrast väiksemas määras”.
- 39 Põhikohtuasjas kõne all olev Estado portuguési nõue oli aga sissenõutav enne BPP likvideerimismenetluse alustamist 15. aprillil 2010. Nimelt, nagu on meenutatud otsuse 2011/346 põhjenduses 24, tuli põhikohtuasjas kõne all olevat riigiabi igal juhul käsitada ebaseaduslikuna ELTL artikli 108 lõike 3 alusel alates 6. juunist 2009, sest 13. märtsi 2009. aasta otsusega oli see abi siseturuga kokkusobivaks tunnistatud üksnes kuueks kuuks, st 5. juunini 2009.
- 40 Pealegi väljendab eelotsusetaotluse esitanud kohus end vaid oletuslikult seoses CIRE artikli 91 lõike 2 kohaldatavusega põhikohtuasja suhtes.
- 41 Neil tingimustel tuleb asuda seisukohale, et viies eelotsuse küsimus ei käsitle liidu õiguse tõlgendust, mis oleks objektiivselt vajalik eelotsusetaotluse esitanud kohtu tehtava lahendi seisukohast (vt kohtumäärused Abt jt, C-194/10, EU:C:2011:182, punkt 37, ja Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, punkt 44).
- 42 Seetõttu on vastuvõetamatu viies eelotsuse küsimus, mis käsitleb määruse nr 659/1999 artikli 14 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist.

Sisuline küsimus

Esimese küsimuse esimene osa ja kolmas küsimus

- 43 Nende küsimustega, mida on sobilik analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks teada saada, kas garantii kvalifitseerimine „riigiabina” ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses on piisavalt põhjendatud, arvestades asjaoluga, et otsuses 2011/346 ei ole esitatud põhjust, miks garantii kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Teiseks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada saada, kas komisjon sai õigustatult tuvastada, et garantii kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, võttes arvesse selle garantiiga tagatud laenu eesmärki ja asjaolu, et BPP lakkas alates 1. detsembrist 2008 tegutsemast.
- 44 Nagu tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, peavad ELTL artikli 296 kohased põhjendused vastama asjaomase akti laadile ning neist peab selgelt ja üheselt nähtuma akti vastu võtnud institutsiooni arutluskäik, nii et huvitatud isikutel oleks võimalik mõista võetud meetme põhjendusi ja pädeval kohtul teostada oma kontrolli (kohtuotsus Nuova Agricast, C-390/06, EU:C:2008:224, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Kuivõrd „riigiabina” ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses kvalifitseerimiseks on vaja, et on täidetud kõik selles sättes nimetatud tingimused (kohtuotsused komisjon *vs.* Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika, ning Ministerio de Defensa ja Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, punkt 19), siis peavad komisjoni otsuses, milles selline kvalifikatsioon antakse, olema ära toodud põhjused, miks see institutsioon leiab, et asjaomase riikliku meetme puhul on kõik need tingimused täidetud.
- 46 Seoses küsimusega, kas otsus 2011/346 on õiguslikult piisavalt põhjendatud seoses liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamise tingimusega, mis on ette nähtud ELTL artikli 107 lõikes 1, on oluline meenutada, et komisjon ei pea tõendama, et riiklik meede mõjutab tegelikult liikmesriikidevahelist kaubandust, ega muuseas ka seda, et see meede tegelikult konkurentsi moonutab. Komisjon peab üksnes tõendama, et see meede võib selliseid tagajärgi omada (vt selle kohta kohtuotsused Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, punkt 54; Cassa di Risparmio di Firenze jt, C-222/04, EU:C:2006:8, punkt 140; Libert jt, C-197/11 ja C-203/11, EU:C:2013:288, punkt 76, ja Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, punkt 65).
- 47 Käesoleval juhul tuleb märkida, et komisjon nimetas ära asjaolud, mis viitavad sellele, et BPP-le antud eelis võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust. Komisjon viitab selles osas otsuse 2011/346 põhjenduses 58 BPP konkurentsivõime tugevdamisele võrreldes teiste pangandussektori ettevõtetega. Komisjon tuletab selle otsuse põhjenduses 59 lisaks ka meelde BPP tegevust ja positsiooni Portugali finantsturul ning rahvusvahelistel finantsturgudel. Otsuse põhjenduses 9 on täpsustatud, et BPP tegutseb kahes liikmesriigis ja osutab erapanganduse, ettevõtete nõustamise ja börsivälise kapitali teenuseid.
- 48 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 44–46 viidatud kohtupraktikat, tuleb tuvastada, et otsus 2011/346 on õiguslikult piisavalt põhjendatud, sest sellest nähtub selgelt ja üheselt põhjus, miks akti vastu võtnud institutsioon asus otsuse 2011/346 põhjenduses 60 seisukohale, et liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamise tingimus ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses on käesoleval juhul täidetud.
- 49 Seoses küsimusega, kas komisjon sai õigustatult tuvastada, et garantii kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 46, et riikliku meetme „riigiabina” kvalifitseerimiseks piisab selle analüüsimisest, kas asjaomane meede võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

- 50 Selles osas tuleb märkida, et laenu, millele anti garantii ning mida – nagu tuleneb otsuse 2011/346 põhjendusest 13 – sai kasutada üksnes BPP hoiustajate ja muude võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, eesmärk ei välista võimalust, et garantii kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 51 Nimelt on seoses liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamise tingimusega otsustatud, et kui liikmesriigi antud abi tugevdab liikmesriikidevahelises kaubanduses ühe ettevõtte seisundit teiste konkureerivate ettevõtetega võrreldes, tuleb lugeda, et abi mõjutab viimaseid. Sellega seoses annab asjaolu, et üks majandussektor (nagu finantsteenuste sektor) on liidu tasandil sellise ulatusliku liberaliseerimisprotsessi ese, mis muudab aluslepingus ette nähtud kapitali vabast liikumisest juba johtuda võiva konkurentsi veelgi tugevamaks, tunnistust abi tegelikust või võimalikust mõjust liikmesriikidevahelisele kaubandusele (vt selle kohta kohtuotsus *Cassa di Risparmio di Firenze jt*, EU:C:2006:8, punktid 141, 142 ja punkti 145 esimene taane).
- 52 Garantii annab aga eelise BPP-le, kes – nagu tuleneb otsuse 2011/346 põhjendusest 57 – sai laenu parematel finantstingimustel, kui see oli turul tavapärastel võimalik sarnases olukorras olevatel äriühingutel sellisel ebatõenäolisel juhul, et sellised laenud oleks üldse olnud kättesaadavad. Neil tingimustel tuvastati otsuse põhjenduses 59 õigustatult, et see eelis võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust, võttes arvesse BPP tegevust ja positsiooni Portugali turul ning rahvusvahelistel turgudel. Nimelt nagu märkis komisjon, oleksid tänu garantii olemasolule toimunud kapitalisüstideta BPP kliendid tõenäoliselt otsustanud konkureeriva panga kasuks alates hetkest, mil ilmsid BPP finantsraskused.
- 53 BPP majandustegevuse väidetav lakkamine ei muuda alusetuks komisjoni sellesisulist tuvastust, mis on esitatud otsuse 2011/346 põhjenduses 59.
- 54 Isegi eeldusel, et tuvastatakse tegevuse lakkamine, oleks BPP võinud nimelt kuni oma krediidasutuse tegevusloa tühistamiseni 15. aprillil 2010 oma tavapärase majandustegevuse taastada. Seetõttu tuvastas komisjon otsuse 2011/346 põhjenduses 59 õigustatult, et BPP kaotas alles 15. aprillil 2010 võimaluse uuesti turule tulla ning kahjustada seeläbi liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 55 Sellest tuleneb, et esimese küsimuse esimese osa ja kolmanda küsimuse analüüsimisel ei ilmnenu ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada otsuse 2011/346 kehtivust.

Esimese küsimuse teine osa ja teine küsimus

- 56 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada saada, kas otsus 2011/346 on põhjendamata, sest abi, mis esmalt loeti siseturuga kokkusobivaks, tunnistati selles otsuses siseturuga kokkusobimatuks. Lisaks soovib ta teada saada, kas see otsus ei tugine mitte vastuolulistele põhjendustele, sest esiteks on otsuse põhjenduses 24 märgitud, et abi muutus ebaseaduslikuks alates 6. juunist 2009, ja teiseks on otsuse põhjendustes 71 ja 72 märgitud, et seda sama abi tuleb käsitada siseturuga kokkusobimatuna alates 5. detsembrist 2008.
- 57 Sellega seoses tuleb meenutada, et ELTL artikli 108 lõike 3 esimene lause paneb liikmesriikidele kohustuse informeerida kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta. Vastavalt selle sätte viimasele lausele ei või abi anda sooviv liikmesriik rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud komisjoni lõplik otsus. Sättes kehtestatud keelu eesmärk on tagada, et abi mõju ei avalduks enne, kui komisjonil on olnud võimalus mõistliku tähtaja jooksul abikava üksikasjalikult analüüsida ja algatada vajaduse korral sama artikli lõikes 2 ette nähtud menetlus (vt selle kohta kohtuotsused *Prantsusmaa vs. komisjon*, C-301/87, EU:C:1990:67, punkt 17, ning *CELF ja ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, punktid 33–36).

- 58 ELTL artikli 108 lõige 3 näeb seega ette uute abikavade ennetava kontrolli (kohtuotsused Lorenz, 120/73, EU:C:1973:152, punkt 2; CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, EU:C:2008:79, punkt 37, ja Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 25).
- 59 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et ebaseaduslik on abimeede, mida rakendatakse ELTL artikli 108 lõikest 3 tulenevaid kohustusi eirates. Sellist tõlgendust kinnitab lisaks määruse nr 659/1999 artikli 1 punkt f (vt kohtuotsus Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Komisjon peab kontrollima kavandatud abi kokkusobivust siseturuga isegi siis, kui liikmesriik eirab abimeetmete rakendamise keeldu ning abi on sellest tulenevalt ebaseaduslik. Euroopa Kohus on aga juba sedastanud, et komisjoni otsus abi kokkusobivuse kohta ei mõjuta selle ebaseaduslikkust, mis tuleneb ELTL artikli 108 lõike 3 viimases lauses kehtestatud keelu eiramisest. Igasugune muu tõlgendus viiks selleni, et soositaks seda, et asjaomane liikmesriik eirab ELTL artikli 108 lõike 3 viimast lauset, ja selle sätte kasulik mõju kaoks (vt selle kohta kohtuotsused Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, EU:C:1991:440, punkt 16, ning CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, EU:C:2008:79, punkt 40).
- 61 Neil tingimustel ei viita asjaolu, et otsuses 2011/346 nimetatakse eri kuupäevi, millest alates riigiabi tuleb esiteks pidada ebaseaduslikuks ja teiseks siseturuga kokkusobimatuks, mingile vastuolule otsuse aluseks olevates põhjendustes.
- 62 Pealegi on otsuse 2011/346 põhjendustes 20, 21, 57 ja 67–71 esitatud õiguslikult piisavad põhjendused, mille alusel garantiid tunnustatakse siseturuga kokkusobimatuks vaatamata sellele, et 13. märtsi 2009. aasta otsuses tuvastati abi kokkusobivus siseturuga teatud tingimustel.
- 63 Otsuse 2011/346 põhjendustest 20, 21, 57, 67, 68 ja 70 tuleneb nimelt, et 13. märtsi 2009. aasta otsus oli esialgset laadi ning võeti vastu arvestades esiteks Portugali ametiasutuste võetud kohustusega mitte pikendada üle 5. juuni 2009. aasta garantiid komisjonile sellest eelnevalt teatamata ja ilma tema eelneva heakskiiduta ning teiseks kohustusega esitada BPP ümberkorralduskava kuue kuu jooksul, st hiljemalt 5. juunil 2009. Otsuse 2011/346 põhjenduses 67 on aga tuvastatud, et Portugali ametiasutused pikendasid garantiid kahel korral sellest komisjoni eelnevalt teavitamata ja ilma komisjoni eelneva nõusolekuta ning et BPP ümberkorralduskava ei esitatud isegi mitte pärast seda, kui komisjon oli teinud Portugali Vabariigile vastava korralduse. Pärast nende tingimuste meeldetuletamist, millest oli seatud sõltuvusse abimeetme heakskiit, ning tuvastamist, et need tingimused ei olnud täidetud, järeldas komisjon seega otsuse 2011/346 põhjenduses 71, et garantiid on siseturuga kokkusobimatu.
- 64 Sellest tuleneb, et ka esimese küsimuse teise osa ja teise küsimuse analüüsimisel ei ilmnenu asjaolusid, mis võiksid mõjutada otsuse 2011/346 kehtivust.

Neljas küsimus

- 65 Oma neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada saada, kas otsusega 2011/346 on rikutud ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b, kuivõrd sellega tunnustatakse siseturuga kokkusobimatuks abi, mis on mõeldud ühe „liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks” selle sätte tähenduses. Lisaks soovib ta teada saada, kas selle sätte alusel peab garantiid käsutama siseturuga kokkusobivana.
- 66 Selles osas tuleb meenutada, et ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b kohaldamisalasse kuuluv abi ei ole *ex lege* siseturuga kokkusobiv, vaid komisjon võib neid siseturuga kokkusobivaks pidada. Vastava hinnangu andmine on selle institutsiooni ainupädevuses ning selle üle teostavad kontrolli liidu kohtud (vt selle kohta kohtuotsus Deutsche Lufthansa, EU:C:2013:755, punkt 28).

- 67 Komisjonile ELTL artikli 107 lõike 3 kohaldamise raames kuuluv kaalutusõigus eeldab keerukate majanduslike ja sotsiaalsete hinnangute andmist (vt selle kohta kohtuotsused *Deufil vs. komisjon*, 310/85, EU:C:1987:96, punkt 18, ja *Itaalia vs. komisjon*, C-372/97, EU:C:2004:234, punkt 83). Nii ei saa liidu kohus sellise õiguse kasutamise seaduslikkuse kontrollimisel asendada komisjoni hinnangut omaenda hinnanguga (vt selle kohta kohtuotsused *Hispaania vs. komisjon*, C-169/95, EU:C:1997:10, punkt 34, ja *Unicredito Italiano*, EU:C:2005:774, punkt 71).
- 68 Kostjad põhikohtuasjas väidavad, et otsuse 2011/346 põhjendustest 64–76 tuleneb, et komisjon tegi järelduse, et garantii on siseturuga kokkusobimatu, puhtmenetluslike nõuete eiramise tõttu, st seetõttu, et Portugali Vabariik pikendas garantiid kahel korral sellest komisjoni eelnevalt teavitamata ja ilma komisjoni eelneva nõusolekuta, ning seetõttu, et see liikmesriik ei esitanud BPP ümberkorralduskava 13. märtsi 2009. aasta otsuses ette nähtud kuuekuulise tähtaja jooksul. Komisjon jättis sel moel hindamata, kas kõnealune abi oli mõeldud asjaomase liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks ELTL artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses.
- 69 Selles osas tuleb meenutada, et mis puudutab ülemaailmse finantskriisi kontekstis finantsasutustele antud riigigarantiide ELTL artikli 107 lõike 3 punktiga b arvestavat hindamist, siis seadis komisjon oma enda kaalutusõiguse teostamisele piirid pangandusteatisest vastuvõtmisega. Komisjon ei saa seega selles teatises kehtestatud eeskirjadest kõrvale kalduda, ilma et teda olenevalt olukorrast karistataks selliste õiguse üldpõhimõtete rikkumise eest nagu võrdne kohtlemine või õiguspärase ootuse kaitse (vt kohtuotsus *Dansk Rørdindustri jt vs. komisjon*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 211).
- 70 Pangandusteatisest nähtub aga, et riigigarantii andmist tuleb käsitada erakorralise meetmena ja see peab olema seega tingimata ajutine (punktid 13 ja 24). Sellise garantiiga peavad samuti kaasas käima meetmed abisaaja ümberkorraldamiseks või likvideerimiseks (punktid 29–31).
- 71 Oma 13. märtsi 2009. aasta otsuses kohaldas komisjon pangandusteatisest kriteeriume. Nagu nähtub selle otsuse põhjendusest 39, kiitis komisjon garantii heaks kuueks kuuks, st 5. juunini 2009, tingimusel et Portugali Vabariik esitab hiljemalt sellel kuupäeval ümberkorralduskava vastavalt kohustusele, mille ta oli endale võtnud. Komisjon täpsustas selle otsuse põhjenduses 34, et tema hinnang abile ei mõjuta hinnangut, mille ta annab juhul, kui meedet kohaldatakse pärast nimetatud kuuekuulist tähtaega, ja ta tuletas selle otsuse põhjenduses 41 meelde, et garantii mis tahes pikendamisest tuleb talle eelnevalt teatada.
- 72 Komisjon lähtus samuti pangandusteatisest, kui ta asus otsuse 2011/346 põhjendustes 67, 70 ja 71 seisukohale, et 13. märtsi 2009. aasta otsuses ette nähtud kuuekuulise tähtaja möödumisel ei olnud asjakohased tingimused, millest lähtudes see institutsioon andis kõnealusele abile esialgse heakskiidu, enam täidetud, sest Portugali ametiasutused olid enda võetud kohustusi eirates jätnud esiteks esitamata BPP ümberkorralduskava ettenähtud tähtaja jooksul ning teiseks pikendanud garantiid kahel korral rohkem kui kuuekuuline maksimumtähtaeg, ilma et nad oleksid seejuures komisjonile sellisest pikendamisest ametlikult teatanud.
- 73 Nimelt tuleneb 13. märtsi 2009. aasta otsuse põhjendusest 39 ja otsuse 2011/346 põhjendusest 71, et komisjonil oli võimalik heaks kiita garantii tasumäär, mis oli oluliselt madalam pangandusteatisest alusel tavapäraselt nõutavast tasumäärast, ainult lühikeseks ajavahemikuks ja tingimusel, et Portugali Vabariik esitab kuue kuu jooksul ümberkorraldus- või likvideerimiskava, mis vähendaks asjakohaselt konkurentsimoonutusi.
- 74 Vastupidi kostjate põhikohtuasjas väidetele ei kujuta riigigarantii vormis antava abi ajaline piiramine, sellest tulenev abi mis tahes pikendamisest teatamise kohustus ning sellise garantiid saaja kohustus esitada ümberkorralduskava endast mitte lihtsaid formaalsusi, vaid tingimusi, mis peavad olema täidetud selleks, et kõnealuse abi saaks tunnistada siseturuga kokkusobivaks, ja vahendeid, mille

eesmärk on tagada, et raskustes ettevõttele antav erakorraline abi ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik asjaomase ühise huvi eesmärgi saavutamiseks, milleks on käesolevas kohtuasjas tõsise häire vältimine riigi majanduses.

- 75 Sellest tuleneb, et ka neljanda küsimuse analüüsimisel ei ilmnenu d asjaolusid, mis võiksid mõjutada otsuse 2011/346 kehtivust.
- 76 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuste analüüsimisel ei ilmnenu d ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada otsuse 2011/346 kehtivust.

Kohtukulud

- 77 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Tribunal do Comércio de Lisboa (Portugal) esitatud eelotsuse küsimuste analüüsimisel ei ilmnenu d ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada komisjoni 20. juuli 2010. aasta otsuse 2011/346/EL riigiabi C 33/09 (ex NN 57/09, CP 191/09) kohta, mida Portugal on andnud riigigarantiina ettevõtjale BPP, kehtivust.

Allkirjad